Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. lapkričio 28 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas – Direktyva 72/166/EEB – 3 straipsnio 1 dalis – Sąvoka „transporto priemonių [eismas]“ – Įvykis ūkyje – Įvykis, susijęs su žemės ūkio paskirties traktoriumi, stovėjusiu vietoje su įjungtu varikliu, leidžiančiu palaikyti herbicidų purkštuvo siurblio veikimą“

Byloje C-514/16

dėl *Tribunal da Relação de Guimarães* (Gimarainso apeliacinis teismas, Portugalija) 2016 m. birželio 23 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2016 m. spalio 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Isabel Maria Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade,

Fausto da Silva Rodrigues de Andrade

prieš

José Manuel Proença Salvador,

Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA,

Jorge Oliveira Pinto

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, kolegijų pirmininkai M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. G. Fernlund ir C. Vajda, teisėjai J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (pranešėjas), C. Toader, M. Safjan, D. Šváby ir A. Prechal,

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– I. M. Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade ir F. da Silva Rodrigues de Andrade, atstovaujamų advokato L. Ferreira,

– Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes, M. Figueiredo ir S. Jaulino,

* Proceso kalba: portugalų.

– Estijos vyriausybės, atstovaujamos N. Grünberg,

– Airijos, atstovaujamos L. Williams, G. Hodge, M. Browne ir A. Joyce, padedamų *SC* C. Toland, *BL* G. Gibbons ir *BL* J. Buttimore,

– Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos V. Ester Casas,

– Latvijos vyriausybės, atstovaujamos I. Kucina ir G. Bambāne,

– Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos G. Brown, padedamos baristerio A. Bates,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. França ir K.-P. Wojcik,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1972 m. balandžio 24 d. Tarybos direktyvos 72/166/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu ir privalomojo tokios atsakomybės draudimo įgyvendinimu, suderinimo (OL L 103, 1972, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 10, toliau – Pirmoji direktyva) 3 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Isabel Maria Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade ir Fausto da Silva Rodrigues de Andrade (toliau kartu – sutuoktiniai Rodrigues de Andrade) ginčą su José Manuel Proença Salvador, *Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA* (buvusi *Rural Seguros – Companhia de Seguros SA*, toliau – *CA Seguros*) ir Jorge Oliveira Pinto dėl sutuoktinių Rodrigues de Andrade įpareigojimo atlyginti Proença Salvador žalą, kurią jis patyrė dėl sutuoktinės mirties dėl nelaimingo atsitikimo, susijusio su žemės ūkio paskirties traktoriumi, ūkyje, kuriame ji dirbo.

Teisinis pagrindas

3 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/103/EB dėl motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo ir privalomojo tokios atsakomybės draudimo patikrinimo (OL L 263, 2009, p. 11), be kita ko, panaikinta Pirmoji direktyva. Vis dėlto, turint mintyje pagrindinės bylos faktinių aplinkybių klostymosi datą, šiai bylai taikytina Pirmoji direktyva.

4 Pirmosios direktyvos 1 straipsnyje buvo nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

1. „Transporto priemonė“ – tai bet kokia mechanine energija varoma motorinė transporto priemonė, skirta važiuoti žeme, bet ne bėgiais, ir bet kokia sukabinta arba nesukabinta priekaba.

<…>“

5 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta:

‚Kiekviena valstybė narė, laikydamasi 4 straipsnio nuostatų, imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad transporto priemonių, kurių įprastinė buvimo vieta yra jos teritorijoje, valdytojų civilinė atsakomybė būtų apdrausta. Apdraustosios atsakomybės apimtis, draudimo nuostatos ir sąlygos yra nustatomos remiantis šiomis priemonėmis.“

6 Minėtos direktyvos 4 straipsnyje buvo numatyta:

„Valstybės narės gali nesilaikyti 3 straipsnio reikalavimų dėl:

<…>

b) tam tikrų transporto priemonių rūšių arba tam tikrų transporto priemonių, turinčių specialų registracijos numerį; atitinkama valstybė narė sudaro tokių transporto priemonių rūšių bei tokių transporto priemonių sąrašą ir perduoda jį kitoms valstybėms narėms ir Komisijai.

<…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

7 Sutuoktiniai Rodrigues de Andrade verčiasi žemės ūkio veikla Sabrozoje (Portugalija) esančiame ūkyje.

8 J. M. Proença Salvador sutuoktinė Maria Alves tame ūkyje dirbo kaip žemės ūkio darbininkė; sutuoktiniai Rodrigues de Andrade buvo ją įdarbinę ne visam darbo laikui. Dėl šios priežasties nurodymus ir įsakymus jai davė ir ją kontroliavo sutuoktiniai Rodrigues de Andrade.

9 2006 m. kovo 18 d. Maria Alves purškė herbicidais sutuoktinių Rodrigues de Andrade vynuogyną, esantį iš terasų sudarytame sklype su nuolydžiu.

10 Herbicidai buvo supilti į bidoną su purškimo įranga, pritaisytą traktoriaus galinėje dalyje (toliau – aptariamas traktorius). Šis traktorius stovėjo ant lygaus negrįsto keliuko su įjungtu varikliu, kad galėtų veikti herbicidų purkštuvo siurblys. Tą dieną dėl stipraus lietaus šio traktoriaus masė, jo variklio ir purškimo įtaiso sukeltos vibracijos ir M. Alves darbas su prie bidono prijungta žarna sukėlė žemės nuošliaužas, kurios išjudino ir šį traktorių. Šis nukrito nuo terasų ir versdamasis užkliudė keturis darbuotojus, purškusius herbicidais vynuogyną žemiau esančiose terasose. Aptariamas traktorius partrenkė ir prispaudė M. Alves, dėl to ji mirė.

11 Nagrinėjamas traktorius buvo registruotas Nair Morais da Silva Pinto, t. y. J. Oliveira Pinto sutuoktinės, vardu. J. Oliveira Pinto buvo sutuoktinių Rodrigues de Andrade ūkio ūkvedys, taigi ir M. Alves viršininkas.

12 N. Morais da Silva Pinto buvo sudariusi su *CA Seguros* „traktorių ir žemės ūkio technikos“ draudimo sutartį.

13 I. M. Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade su kita draudimo bendrove buvo sudariusi draudimo sutartį, kuri apėmė jos atsakomybę už nelaimingus atsitikimus darbe. Ši draudimo bendrovė atlygino J. M. Proença Salvador, M. Alves našliui, turtinę žalą, padarytą dėl mirtį sukėlusio įvykio.

14 Bet J. M. Proença Salvador pareiškė ieškinį siekdamas, kad atlyginti dėl šio įvykio padarytą neturtinę žalą būtų įpareigoti arba solidariai sutuoktiniai Rodrigues de Andrade, J. Oliveira Pinto ir N. Morais da Silva Pinto, arba *CA Seguros* tuo atveju, jeigu ši bendrovė būtų įpareigota išmokėti išmoką už tokį įvykį.

15 Pirmosios instancijos teismas iš dalies patenkino J. M. Proença Salvador ieškinį. Jis įpareigojo J. Oliveira Pinto ir sutuoktinius Rodrigues de Andrade solidariai sumokėti dalį reikalaujamų sumų, bet minėtą ieškinį, kiek jis buvo pareikštas N. Morais da Silva Pinto ir *CA Seguros*, atmetė motyvuodamas tuo, kad įvykis, su kuriuo susijęs nagrinėjamas traktoriaus, nebuvo eismo įvykis, kuriam gali būti taikoma transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo (toliau – privalomasis draudimas) apsauga, nes šis įvykis įvyko nagrinėjamą traktorių naudojant ne kaip transporto priemonę.

16 Sutuoktiniai Rodrigues de Andrade šį sprendimą apskundė *Tribunal da Relação de Guimarães* (Gimarainso apeliacinis teismas, Portugalija); jie tvirtino, kad įvykis, per kurį nukentėjo M. Alves, įvyko, kai aptariamu traktoriumi buvo atliekamas tam tikras žemės ūkio darbas, dėl to jam turėtų būti taikoma N. Morais da Silva Pinto sudarytos sutarties apsauga ir visai nesvarbu, ar ši transporto priemonė su įjungtu varikliu stovėjo vietoje, buvo pastatyta ar važiavo sutuoktinių Rodrigues de Andrade ūkio negrįstu keliu. J. Oliveira Pinto, kuris taip pat apskundė minėtą sprendimą, tvirtina, be kita ko, kad su *CA Seguros* sudaryta draudimo sutartis apima civilinę atsakomybę, kylančią dėl žalos, kurią padaro prie apdraustos transporto priemonės, atliekančios savo darbines funkcijas, prikabinti įrenginiai.

17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pirmosios instancijos teismo sprendimas atitinka *Supremo Tribunal de Justiça* (Aukščiausiasis Teismas, Portugalija) jurisprudenciją, pagal kurią tam, kad įvykį būtų galima kvalifikuoti kaip „eismo įvykį“, tuo momentu, kai jis įvyksta, su juo susijusi transporto priemonė turi judėti ir dėl šio judėjimo turi būti padaroma žala tretiesiems asmenims.

18 Pastarasis teismas 2015 m. gruodžio 17 d. sprendime, priimtame byloje, kurioje mirtinai žmogų sužalojęs žemės ūkio paskirties traktorius tuo momentu stovėjo vietoje su veikiančia kultuve, pareiškė, kad, atsižvelgiant į tai, jog, pirma, minėtas traktorius nejudėjo ir nebuvo naudojamas kaip transporto priemonė, ir, antra, įvykio metu jis buvo įjungtas tik tam, kad veiktų kultuvė, toks įvykis negali būti kvalifikuojamas kaip „eismo įvykis“.

19 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad 2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendime *Vnuk* (C-162/13, EU:C:2014:2146), susijusiame su atbuline eiga manevrą atlikusiu žemės ūkio paskirties traktoriumi, Teisingumo Teismas konstatavo, kad sąvoka „transporto priemonių [eismas]“ apima bet kokį transporto priemonės naudojimą, kuris atitinka įprastą šios transporto priemonės funkciją. Bylos, kurioje priimtas minėtas sprendimas, aplinkybės leido pripažinti, kad transporto priemonės įprasta funkcija yra judėti.

20 Vis dėlto Teisingumo Teismas dar nepareiškė savo pozicijos dėl klausimo, ar sąvoka „transporto priemonių [eismas]“ apima ir tai, kad transporto priemonė naudojama kaip varos jėgą generuojanti darbo mašina, kai su ja nejudama.

21 Juk egzistuoja „mišrios“ paskirties transporto priemonės, kurios gali būti naudojamos ir kaip transporto priemonės, ir tik kaip varos jėgą generuojančios darbo mašinos ir kurios, kaip tokios, gali padaryti žalos tretiesiems asmenims ne tik tada, kai juda, bet ir kai stovi vietoje įjungtos kaip varos jėgą generuojančios mašinos.

22 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar, atsižvelgiant į Sąjungos teisės aktais, susijusiais su privalomuoju draudimu, siekiamą tikslą apsaugoti nukentėjusius asmenis ir būtinybę užtikrinti vienodą Sąjungos teisės taikymą, būtų pateisinama į sąvokos „transporto priemonių [eismas]“ taikymo sritį neįtraukti tokios situacijos, kai įjungta transporto priemonė stovi vietoje ir yra naudojama įprastai savo kaip varos jėgą, skirtą kitam darbui vykdyti, generuojančios mašinos funkcijai atlikti, o dėl tokio naudojimo galimi sunkūs, lemiantys net mirtį, nelaimingi atsitikimai.

23 Šiomis aplinkybėmis *Tribunal da Relação de Guimarães* (Gimarainso apeliacinis teismas, Portugalija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Pirmosios direktyvos] 3 straipsnio 1 dalyje numatytas privalomas draudimas apima transporto priemonių naudojimą bet kurioje vietoje, viešoje ar privačioje, tik tuomet, kai jos juda, ar ir tuomet, kai stovi vietoje, bet su įjungtu varikliu?

2. Ar šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta sąvoka „transporto priemonių [eismas]“ apima žemės ūkio paskirties traktorių, kuris stovi vietoje ant ūkio lygaus negrįsto kelio ir, kaip įprasta, naudojamas žemės ūkio darbams atlikti (vynuogynui herbicidais purkšti), su įjungtu varikliu, leidžiančiu palaikyti herbicidų pripildyto bidono siurblio veikimą, ir kuris tokiomis aplinkybėmis dėl žemės nuošliaužų ir dėl toliau nurodytų veiksnių:

– traktoriaus masės,

– traktoriaus variklio ir purškimo įtaiso, įmontuoto traktoriaus galinėje dalyje, vibracijų,

– stipraus lietaus,

nuvirto ir užkliudė keturis darbuotojus, kurie dirbo žemiau esančiose terasose, ir dėl to žuvo viena darbuotoja, laikiusi žarną, su kuria buvo purškiama?

3. Jeigu į pirmuosius du klausimus būtų atsakyta teigiamai, ar, atsižvelgiant į tokį [Pirmosios direktyvos] 3 straipsnio 1 dalyje vartojamos sąvokos „transporto priemonių [eismas]“ aiškinimą, draudžiama nacionalinės teisės norma (2007 m. rugpjūčio 21 d. *Decreto-Lei n. 291/2007 que aprova o regime do sistema do seguro obrigatório de responsabilidade civil automóvel*, Dekretas įstatymas Nr. 291/2007, kuriuo patvirtinama transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistema, toliau – Dekretas įstatymas Nr. 291/2007, 4 straipsnio 4 dalis), pagal kurią minėto 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta pareiga apdrausti netaikoma tais atvejais, kai transporto priemonės naudojamos tik žemės ūkio ar pramoninio pobūdžio funkcijoms atlikti?“

24 2017 m. balandžio 18 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo raštą, kuriuo Airija, vadovaudamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 16 straipsnio trečia pastraipa, paprašė Teisingumo Teismo posėdžiauti didžiosios kolegijos sudėties.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

25 Savo pirmuoju ir antruoju klausimais, kurie nagrinėtini kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia iš esmės sužinoti, ar Pirmosios direktyvos 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje esanti sąvoka „transporto priemonių [eismas]“ apima situaciją, kai ant ūkio negrįsto keliuko stovėjęs traktorius su įjungtu varikliu tam, kad veiktų prie šio traktoriaus pritaisyto herbicidų purkštuvo siurblys, nuvirto dėl žemės nuošliaužų, kurias lėmė keli veiksniai, kaip antai traktoriaus masė, jo variklio ir siurblio vibracijos ir stiprus lietus, ir mirtinai sužalojo tame ūkyje dirbusį asmenį.

26 Šie klausimai grindžiami prielaida, kad šio sprendimo 12 punkte nurodyta draudimo sutartimi, N. Morais da Silva Pinto sudaryta dėl aptariamo traktoriaus, apdrausta tik civilinė atsakomybė, susijusi su to traktoriaus judėjimu. Remdamasis šia prielaida prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs

teismas nori sužinoti, ar pirmesniame punkte aprašyta situacija gali būti kvalifikuojama kaip įvykis, susijęs su nagrinėjamos transporto priemonės judėjimu, kaip jis suprantamas pagal Pirmosios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, ar ne.

27 Kaip jau nurodyta, reikia priminti, kad pagal Pirmosios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį kiekviena valstybė narė, laikydamasi šios direktyvos 4 straipsnio, imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad būtų apdrausta transporto priemonių, kurių įprasta buvimo vieta yra jos teritorijoje, valdytojų civilinė atsakomybė.

28 Visų pirma reikia pažymėti, kad žemės ūkio paskirties traktorius, kaip antai aptariamas traktorius, patenka į šios direktyvos 1 straipsnio 1 punkte nurodytą „transporto priemonės“ sąvoką, nes jis yra „mechanine energija varoma motorinė transporto priemonė, skirta važiuoti žeme, bet ne bėgiais“.

29 Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad ši apibrėžtis nesiejama su tuo, kam naudojama ar gali būti naudojama atitinkama transporto priemonė. Taigi tai, kad traktorius tam tikromis aplinkybėmis gali būti naudojamas kaip žemės ūkio mašina, neturi įtakos išvadai, kad tokią transporto priemonę apima Pirmosios direktyvos 1 straipsnio 1 punkte esanti sąvoka „transporto priemonė“ (2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 38 punktas).

30 Be to, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad nagrinėjamo traktoriaus įprastinė buvimo vieta yra valstybės narės teritorijoje ir kad jam netaikoma išimtis, priimta įgyvendinant šios direktyvos 4 straipsnį.

31 Dėl sąvokos „transporto priemonių [eismas]“, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, reikia priminti, kad negalima palikti šios sąvokos reikšmę savo nuožiūra nustatyti kiekvienai valstybei narei ir kad tai yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka, kuri turi būti aiškinama atsižvelgiant, be kita ko, į šios nuostatos kontekstą ir teisės aktu, kurio dalis ji yra, siekiamus tikslus (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 41 ir 42 punktus).

32 Pirmoji direktyva priskiriama prie kelių direktyvų, kuriomis laipsniškai buvo patikslintos valstybių narių pareigos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės srityje, grupės. Iš šios direktyvos ir 1983 m. gruodžio 30 d. Antrosios Tarybos direktyvos 84/5/EEB dėl valstybių narių teisės aktų, susijusių su motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, suderinimo (OL L 8, 1984, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 3, toliau – Antroji direktyva) preambulių matyti, kad jomis siekiama, pirma, užtikrinti laisvą ir transporto priemonių, kurių įprasta buvimo vieta yra Sąjungos teritorijoje, ir jose esančių asmenų judėjimą ir, antra, garantuoti, kad asmenys, nukentėję per šių transporto priemonių sukeltus eismo įvykius, būtų vertinami vienodai, neatsižvelgiant į konkrečią Sąjungos teritorijos vietą, kur įvyko eismo įvykis (šiuo klausimu žr. 2011 m. birželio 9 d. Sprendimo *Ambrósio Lavrador ir Olival Ferreira Bonifácio*, C-409/09, EU:C:2011:371, 23 punktą; 2012 m. spalio 23 d. Sprendimo *Marques Almeida*, C-300/10, EU:C:2012:656, 26 punktą ir 2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 50 punktą).

33 Be to, iš Sąjungos teisės aktų privalomojo draudimo srityje raidos matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas tikslo apsaugoti per transporto priemonių sukeltus įvykius nukentėjusius asmenis siekė nuolat ir vis intensyviau (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 52–55 punktus).

34 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas iš esmės nusprendė, kad Pirmosios direktyvos 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad joje esanti sąvoka „transporto priemonių [eismas]“ apima ne tik kelių eismo situacijas, t. y. eismą viešuosiuose keliuose, bet ir bet kokį transporto priemonės naudojimą, kuris atitinka įprastą šios transporto priemonės funkciją (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 59 punktą).

35 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, pirma, kad sąvokos „transporto priemonių [eismas]“ apimtis nesiejama su žemės sklypo, kuriame motorinė transporto priemonė naudojama, charakteristikomis.

36 Be to, nė iš vienos direktyvų, kuriose reglamentuojamas privalomasis draudimas, nuostatos nematyti, kad draudimo pareiga ir apsauga, kurią šia pareiga siekiama suteikti per motorinių transporto priemonių sukeltus įvykius nukentėjusiems asmenims, apimtų tik atvejus, kai tokios transporto priemonės naudojamos tam tikruose žemės sklypuose ar tam tikruose keliuose.

37 Antra, svarbu pažymėti, kad Pirmosios direktyvos 1 straipsnio 1 punkte nurodytos motorinės transporto priemonės, neatsižvelgiant į jų charakteristikas, paprastai skirtos naudoti kaip transporto priemonės.

38 Tuo remiantis darytina išvada, kad sąvoka „transporto priemonių [eismas]“, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, apima bet kokį transporto priemonės naudojimą kaip transporto priemonės.

39 Taigi vien dėl to, kad su eismo įvykiu susijusi transporto priemonė tuo metu, kai vyko įvykis stovėjo su įjungtu varikliu vietoje, negalima atmesti galimybės, kad tuo momentu šios transporto priemonės naudojimas gali atitikti įprastą šios transporto priemonės funkciją ir dėl to jį gali apimti sąvoka „transporto priemonių [eismas]“, kaip ji suprantama pagal Pirmosios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį. Be to, tai, ar jos variklis įvykio momentu buvo įjungtas, šiuo atveju neturi reikšmės.

40 Kadangi jau buvo nurodyta, kad transporto priemonė, kaip antai nagrinėjamas traktorius, be įprastinio naudojimo kaip transporto priemonės, tam tikromis aplinkybėmis dar gali būti naudojama kaip darbo mašina, svarbu nustatyti, ar tuo momentu, kai įvyko įvykis, su kuriuo susijusi ši transporto priemonė, ta priemonė iš esmės buvo naudojama kaip transporto priemonė, ir tokiu atveju toks naudojimas patenka į sąvoką „transporto priemonių [eismas]“, kaip ji suprantama pagal Pirmosios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, ar kaip darbo mašina, ir tokiu atveju tokio naudojimo į ta sąvoka neapima.

41 Nagrinėjamu atveju iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo paaiškinimų matyti, kad kai įvyko įvykis, su kuriuo susijęs nagrinėjamas traktorius, šis buvo naudojamas kaip įrenginys, generuojantis varos jėgą, reikalingą, kad veiktų jame įmontuotas herbicidų, skirtų atitinkamame ūkyje auginamiems vynmedžiams purkšti, purkštuvo siurblys. Atrodo, kad toks naudojimas iš esmės susijęs su šio traktoriaus kaip darbo mašinos, o ne kaip transporto priemonės funkcija ir jo neapima sąvoka „transporto priemonių [eismas]“, kaip ji suprantama pagal Pirmosios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, bet tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

42 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti, kad Pirmosios direktyvos 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje esanti sąvoka „transporto priemonių [eismas]“ neapima situacijos, kai su įvykiu susijęs žemės ūkio paskirties traktorius tuo momentu, kai vyko šis įvykis, buvo naudojamas ne pagal savo pagrindinę paskirtį kaip transporto priemonė, bet kaip darbo mašina, generuojanti varos jėgą, reikalingą, kad veiktų herbicidų purkštuvo siurblys.

Dėl trečiojo klausimo

43 Savo trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar Pirmosios direktyvos 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės norma, kaip antai Dekreto įstatymo Nr. 291/2007 4 straipsnio 4 dalis, pagal kurią civilinės atsakomybės draudimo pareiga apdrausti netaikoma tais atvejais, kai transporto priemonės naudojamos „tik žemės ūkio ar pramoninio pobūdžio funkcijoms atlikti“.

44 Šiuo klausimu pakanka priminti, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nustatytas faktines aplinkybes ir teisės pagrindus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prašymo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinos tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (žr. 2017 m. liepos 20 d. Sprendimo *Piscarreta Ricardo*, C-416/16, EU:C:2017:574, 56 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

45 Nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, M. Alves mirtį lėmęs įvykis įvyko 2006 m. kovo 18 d., t. y. likus daugiau nei metams iki Dekreto įstatymo Nr. 291/2007 priėmimo.

46 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos nematyti, kad šis dekretas įstatymas turėtų retroaktyvų poveikį ar kad jo 4 straipsnio 4 dalyje numatyta taisyklė būtų taikoma pagrindinei bylai dėl kurios nors kitos priežasties. Iš tikrųjų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė jokio paaiškinimo dėl priežasčių, dėl kurių mano, jog šiomis aplinkybėmis jam būtina gauti atsakymą į jo pateiktą klausimą, siekiant išnagrinėti ginčą, dėl kurio į jį kreiptasi.

47 Be to, iš Portugalijos Respublikos raštu pateikto atsakymo į Teisingumo Teismo užduotą klausimą matyti, kad su pagrindine byla susijusioms aplinkybėms *ratione temporis* taikytinas ne Dekretas įstatymas Nr. 291/2007, bet 1985 m. gruodžio 31 d. *Decreto-Lei no 522/85 – Seguro Obrigatório de Responsabilidade Civil Automóvel* (Dekretas įstatymas Nr. 522/85 dėl transporto priemonių valdytojų privalomojo civilinės atsakomybės draudimo) su pakeitimais.

48 Tokiomis aplinkybėmis akivaizdu, kad trečiasis klausimas yra hipotetinis ir dėl to nepriimtinas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

49 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1972 m. balandžio 24 d. Tarybos direktyvos 72/166/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu ir privalomojo tokios atsakomybės draudimo įgyvendinimu, suderinimo 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje esanti sąvoka „transporto priemonių [eismas]“ neapima situacijos, kai su įvykiu susijęs žemės ūkio paskirties traktorius tuo momentu, kai vyko šis įvykis, buvo naudojamas ne pagal savo pagrindinę paskirtį kaip transporto priemonė, bet kaip darbo mašina, generuojanti varos jėgą, reikalingą, kad veiktų herbicidų purkštuvo siurblys.

Parašai.